

Selské baroko na Blatech – Malešice

1

Družstevní lihovar v Malešicích

Stavba lihovaru v Malešicích začala v roce 1914 na části pozemku bývalého obecního pastviště, který byl k tomuto účelu prodán zakládajícím členům družstva za 700 korun. Budova lihovaru byla definitivně dokončena v roce 1916. Původně se skládala z kanceláře, tří pokojů, prádelny brambor, kotelny, destilační síně, sladovny, skladiště lihu a kvasírny, nad níž se nacházely sýpky s ječmenem. Parní stroj a kotel, které sloužily k výrobě destilátů, zhotovila a do lihovaru dodala firma Leopold Schifauer z Klatov. V roce 1930 došlo k elektrifikaci lihovaru, do té doby byly místnosti osvětlovány pouze petrolejovými lampami. Kromě běžných udržovacích oprav proběhly větší stavební úpravy v roce 1935, kdy se rekonstruovala sladovna a nad skladem lihu, bramborárnou, uheľnou a kvasírnou byla položena nová střecha z eternitu.

Dlouholetým správcem lihovaru byl strojník Josef Hanyka, absolvent lihovarnického kurzu, který měl v roce 1918 za sebou již šestiletou praxi v oboru. Jako správce lihovaru působil až do poloviny roku 1950, kdy požádal vzhledem ke svému stáří o rozvázání pracovního poměru. V lihovaru se pracovalo během tzv. „lihovarské kampaně“ sedm měsíců v roce zpravidla jen přes den. Během tohoto období pobíral Hanyka měsíční mzdu ve výši 800 Kčs. Pracovní doba začínala v půl sedmé ráno a končila ve tři hodiny odpoledne. V lihovaru byli zaměstnáni podle potřeby dva až tři dělníci, jejichž denní mzda se v letech 1918 až 1938 pohybovala v rozmezí 10–15 Kčs. Během jednoho pracovního dne dělníci zajišťovali dvě zapáčky – jednu bramborovou a druhou melasovou (od roku 1933 pouze dvě bramborové). Potřebné množství brambor k výrobě lihovin se vykupovalo jednak od samotných družstevníků, jednak od Družstva pěstitelů zemáků v Německém Brodě (dnes Havlíčkův Brod). Dostatečný přísun vody do lihovaru pak zajišťovali rybníky „Strouha“ a „Pustý“, které se nacházejí v jeho těsné blízkosti.

Při založení v roce 1914 čítalo družstvo 16 členů, kteří pocházeli z Malešic a sousedních obcí (Temelín, Lhota pod Horami, Chvalešovice a Sedlec). Ze svého středu si jednotliví členové volili představenstvo, které mělo na starost všestrannou správu a řízení družstva, a dozorčí radu, jež zajišťovala evidenci výroby a řádné vedení účetních knih. První představenstvo družstva, které bylo zvoleno na valné hromadě 26. dubna 1914, se skládalo z Matouše Mikeše z Malešic (představený družstva), Josefa Zelenky ze Sedlce (náměstek), Františka Našince z Temelína (přísedící) a Antonína Petříka ze Lhoty pod Horami (přísedící). Pokladníkem byl zvolen Václav Pekárek z Malešic. Do roku 1924 se družstvo stihlo rozrůst o dalších 15 členů a v roce 1938 již sdružovalo 45 osob. V roce 1948 byla do lihovaru zavedena Národní správa.

Zdroj: Státní okresní archiv České Budějovice, fond Družstevní lihovar Malešice, fond Archiv obce Malešice. (Zdroj: Státní okresní archiv České Budějovice, fond Družstevní lihovar Malešice, fond Archiv obce Malešice. Autor textu: Mgr. Tomáš Hunčovský)

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1227. **Ves kdysi patřila do majetku ženského benediktinského kláštera sv. Jiří na Pražském hradě, jehož zakladatelkou byla Mlada, sestra knížete Boleslava II, českého knížete z rodu Přemyslovců. Za husitských válek byly řádové sestry donuceny klášter sv. Jiří opustit. Klášterní majetek propadl husitské šlechtě nebo králi Zikmundovi, který ho rozdělil mezi své přívržence. Malešice spolu s dalším majetkem získal roku 1437 Jan Smil z Křemže. Nedržel je však dlouho, neboť byl v roce 1439 zajat Oldřichem z Rožmberka, který ho roku 1447 připravil o život a jmění. Od zadluženého Rožmberka přešly Malešice spolu s Bílou Hůrkou do majetku rodu Malovců z Libějovic, kteří je drželi až do třicetileté války. Po roce 1620 však byly Václavu Malovcovi statky pro jeho účast ve stavovském povstání konfiskovány a jeho majetek spolu s celým hlubockým panstvím získal císařský generál Don Baltazar de Marradas. V roce 1661 panství, k němuž patřily i Malešice, koupili Schwarzenbergové.**

Součástí Malešic je též osada Bílá Hůrka s gotickým kostelem svatého Štěpána. Jedná se o architektonicky zajímavý areál hřbitovního kostela se zvonící a kaplí Panny Marie Lurdské. Kostel pochází z doby kolem roku 1300, od roku 1354 je uváděn jako farní. V interiéru je hrobka rytířů

▲ ◀ Foto č. 1 – Kaple sv. Jana Nepomuckého

V soupisu kaplí, který v roce 1842 prováděl farář z Bílé Hůrky, není stavba ještě uvedena. Postavena byla patrně někdy těsně před rokem 1880, neboť v tomto roce byla vysvěcena bělohůreckým farářem Janem Stěchem druhou nedělí po Velikonocích dne 11. dubna 1880 za velké účasti místních obyvatel.

Na žádost obyvatel Malešic svolil českobudějovický biskup Jan Valerián Jirsík listinou ze 4. ledna 1880 sloužit v kapli mši vždy 16. května na svátek sv. Jana Nepomuckého. Tato listina

s podpisy generálního vikáře česko-budějovické diecéze Vojtěcha Mokrého a kancléře Františka Janského byla zasklena do rámu a následně zavěšena v kapli na stěnu poblíž oltáře. Dle autentiky neboli církevní listiny ověřující pravost svatých ostatků obsahoval přenosný oltář v kapli ostatky sv. Justina a Konstantina. (Zdroj: Státní okresní archiv České Budějovice, fond Farní úřad Bílá Hůrka, fond Archiv obce Malešice. Autor textu: Mgr. Tomáš Hunčovský)

◀ ◀ Foto č. 2

Družstevní lihovar na pohlednici, kolem roku 1930.

◀ Foto č. 3

Dobová fotografie pravděpodobně členů družstva lihovaru v Malešicích. Nedatováno.

▲ ◀ Foto č. 4

Vůči návsi podélně orientovaný dům usedlosti čp. 33, kombinující na průčelí dekorativní prvky inspirované klasicistní architekturou a secesí, získal svou dnešní podobu v období 2. čtvrtiny 20. století.

▲ Foto č. 5

Dekoratívni výzdoba hlavního průčelí domu usedlosti čp. 31 čerpá inspiraci z historizujících slohů a secese.

Ve venkovské architektuře jsou neobvyklé hlavy amoretů vložené do stylizovaných nadokenních říms a vrcholu rámování vjezdových vrat.

▲ Foto č. 6

Statek čp. 6. Přízemí domu i navazující ohradní zeď je zdobena střízlivou klasicizující rustikou, stylizovaný stupňovitý štít je inspirován neogotickým slohem.

▲ Foto č. 7

Malešice. Indikační skica stabilního katastru z roku 1827, BUD197.